

Hvorfor takker kommende studerende nej til en studieplads?

27. juli 2020

Baggrund

I sommeren 2018 blev 64.937 personer tilbudt en plads på en videregående uddannelse via den Koordinerede Tilmelding (KOT). Det var dog ikke alle, der startede på den uddannelse, de blev tilbudt. Personer, der ikke startede på den uddannelse, de fik tilbudt en plads på, kalder vi ”ikke-startere”. Der er ikke tidligere lavet systematiske undersøgelser af ikke-starteres bevæggrunde for at takke nej til den studieplads, de blev tilbudt. I denne minianalyse fremlægger Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), hvilke grunde ikke-starterne selv fremhæver som medvirkende til, at de besluttede sig for ikke at starte på den uddannelse, de blev tilbudt.

Hovedresultater

- En ud af ti (10 %) vælger at takke nej til den studieplads, de bliver tilbudt.
- De tre begrundelser, som flest ikke-startere fremhæver, er: 1) at de alligevel ikke ønsker at starte på uddannelsen nu (51 %), 2) at de forventer at starte på en anden uddannelse (34 %), og 3) at de foretrækker et job frem for uddannelsen (31 %)
- Der er et betydeligt overlap mellem begrundelserne. Fx angiver knap to ud af tre (64 %) af ikke-startere, der alligevel ikke ønsker at starte på en uddannelse nu, at de foretrækker et job frem for uddannelsen.
- Mange af ikke-starterne har ikke fået tilbudt deres 1. prioritet. Af dem, der ikke er blevet tilbudt deres 1. prioritet, forventer halvdelen (47%) at starte på en anden uddannelse.
- Økonomiske problemer er oftere begrundelsen for ikke at starte på studiet blandt de ældre ikke-startere (38 %) og blandt ikke-startere med de laveste gymnasiale gennemsnit (37 %).

Kontakt

- Konsulent Andreas Pihl Kjærsgård, 2299 4798, apk@eva.dk
- Kommunikationskonsulent Marie Moos, 4058 9578, mn@eva.dk

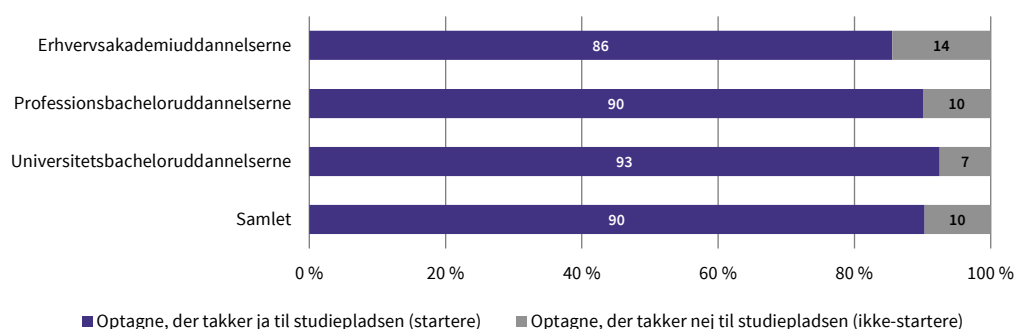
Dette notat handler om "ikke-startere" dvs. personer, der tilbydes en studieplads gennem den Koordinerede Tilmelding (KOT), men som alligevel vælger at takke nej til uddannelsen og dermed ikke starter på uddannelsen.

En ud af ti vælger at takke nej til den studieplads, de bliver tilbudt

I sommeren 2018 blev 64.937 personer tilbudt en studieplads på en videregående uddannelse via KOT. 6210 af dem, svarende til 10 % var ikke-startere. Figur 1 viser, at ikke-starterandelen varierer mellem typer af videregående uddannelse. Der var 14 % ikke-startere på erhvervsakademiuddannelserne i sommeren 2018, 10 % på professionsbacheloruddannelserne og 7 % på universitetsbacheloruddannelserne.

FIGUR 1

Andele af startere og ikke-startere på forskellige typer af videregående uddannelser (pct.)

Kilde: Figur er lavet med udgangspunkt i data fra UFM, 2019.

Note: Figuren viser andel af personer, der starter og ikke starter på den uddannelse, de er blevet tilbudt en studieplads på, gennem KOT. Tallene omfatter uddannelser med optagelse via KOT pr. 26. juli 2018. Uddannelser, som ikke hører under én af de tre kategorier (erhvervsakademiuddannelserne, professionsbacheloruddannelserne eller universitetsbacheloruddannelserne), er placeret under de uddannelser, som har samme længde. N (erhvervsakademiuddannelserne) = 10.330. N (professionsbacheloruddannelserne) = 25.886. N (universitetsbacheloruddannelserne) = 28.721. N (samlet) = 64.937.

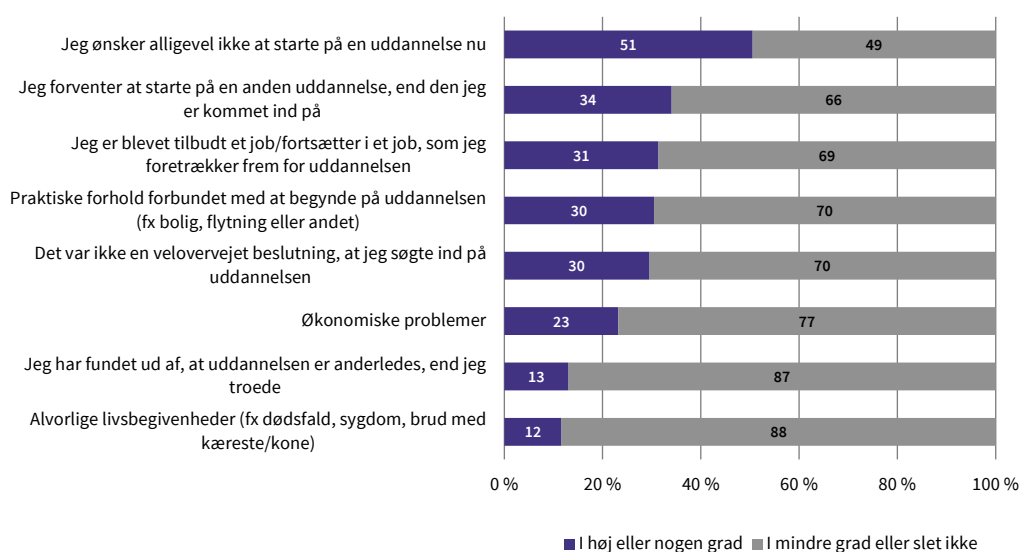
Ikke-starterne har forskellige begrundelser for, hvorfor de takker nej til studiepladsen

Der kan være flere grunde til, at man beslutter sig for ikke at starte på den uddannelse, man er blevet tilbudt en studieplads på. Figur 2 viser en oversigt over, hvad ikke-starterne selv siger har været medvirkende til, at de fravælger at starte på uddannelsen. Ikke-starterne har kunnet angive alle de begrundelser, de ville for ikke at begynde på uddannelsen. Der kan derfor være et overlap mellem de forskellige begrundelser. Fx kan man både svare, at man ikke ønsker at starte på uddannelsen nu, og at man er blevet tilbudt et job, som man foretrækker.

Flest ikke-startere svarer i EVA's undersøgelse, at de alligevel ikke ønsker at starte på en uddannelse nu. 51% af ikke-starterne angiver således, at det i høj eller nogen grad har været medvirkende for deres beslutning om ikke at starte på den uddannelse, de er blevet optaget på. De to næstmest hyppigste begrundelse for at takke nej til en studieplads er, at man forventer at starte på en anden uddannelse, og at man er blevet tilbudt eller fortsætter i et job, som man foretrækker frem for uddannelsen.

FIGUR 2

Ikke-starternes begrundelser for at takke nej til studiepladsen (pct.)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten.

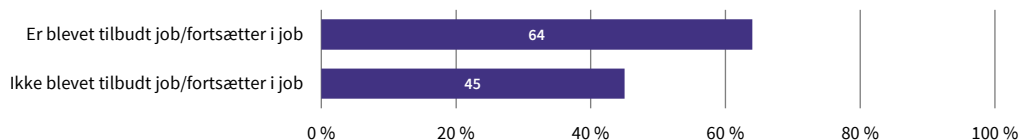
Note: Spørgsmål: "I hvilken grad har følgende været medvirkende til, at du ikke starter på den uddannelse, du er blevet optaget på?". Spørgsmål stillet til personer, der er tilbudt en studieplads på en videregående uddannelse via KOT, i august 2018. Det har været muligt at angive flere grunde. Svarmulighederne "I høj grad" og "i nogen grad" er slået sammen til "i høj eller nogen grad", og "i mindre grad" og "slet ikke" er slået sammen til "i mindre grad eller slet ikke". N=772.

Mange ikke-startere ønsker ikke at studere alligevel, fordi de foretrækker et job frem for uddannelsen

Figur 3 viser, at de ikke-startere, der alligevel ikke ønsker at starte på en uddannelse nu, ofte er blevet tilbudt et job eller foretrækker at fortsætter i et job frem for at begynde på uddannelsen. To ud af tre (64 %) af de ikke-startere, der svarer, at de er blevet tilbudt et job eller foretrækker at fortsætte i et job frem for at begynde på uddannelsen, siger samtidig, at de alligevel ikke ønsker at starte på en uddannelse nu. Blandt ikke-startere, der ikke er blevet tilbudt et job/fortsætter i job, ønsker kun 45 % ikke at starte på uddannelsen nu.

FIGUR 3

Andel ikke-startere, der alligevel ikke ønsker at starte på uddannelsen nu, opdelt efter, om de er blevet tilbudt job/fortsætter i job eller ej (pct.)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten.

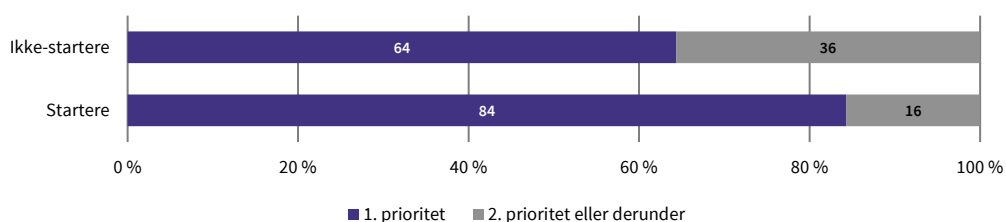
Note: Spørgsmål stillet til personer, der er tilbudt en studieplads på en videregående uddannelse via KOT, i august 2018. Til spørgsmålet: "I hvilken grad har følgende været medvirkende til, at du ikke starter på den uddannelse, du er blevet optaget på?", er svarmulighederne "I høj grad" og "i nogen grad" er slået sammen til "Er blevet tilbudt job/fortsætter i job", og "i mindre grad" og "slet ikke" er slået sammen til "Ikke blevet tilbudt job/fortsætter i job". N=772.

Hver tredje ikke-starter blev optaget på 2. prioritet eller lavere

Figur 4 viser, at det er godt hver tredje ikke-starter (36 %), som er blevet optaget på deres 2. prioritet eller lavere, mens det blot gælder knap hver sjettede studerende (16 %), som accepterede deres studieplads. Samlet set er det cirka 84 % af de studerende, som accepterede deres studieplads (startere), der optages på deres 1. prioritet. For ikke-starterne er dette billede altså markant anderledes, da det blot er 64 %, der optages på deres 1. prioritet.

FIGUR 4

Startere og ikke-startere fordelt på forskellige optagsprioriteter (pct.)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten, samt data fra Danmarks Statistik.

Note: Spørgsmål stillet til personer, der er tilbudt en studieplads på en videregående uddannelse via KOT, i august 2018. Ikke-startere defineres som personer, der i har svaret "Nej" til "Forventer du at starte på den uddannelse, du er blevet optaget på?", startere har svaret "Ja" til samme spørgsmål. N = 22.076.

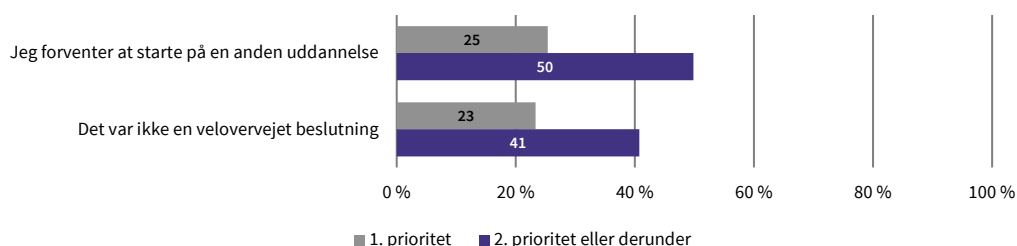
Halvdelen af ikke-startere, som blev optaget på deres 2. prioritet eller derunder, forventer at starte på en anden uddannelse

Figur 5 viser, at halvdelen af ikke-starterne (50 %), som er blevet optaget på deres 2. prioritet eller lavere, forventer at starte på en anden uddannelse, end den de er blevet tilbudt en studieplads på. 50 % af ikke-starterne svarer, at det i høj eller nogen grad har været medvirkende for deres beslutning om ikke at starte på den uddannelse, de er blevet optaget på, at de forventer at starte på en anden uddannelse. Den tilsvarende andel for ikke-startere optaget på deres 1. prioritet er 25 %.

Figur 5 viser også en markant forskel på, hvor velovervejet beslutningen om studievalget var afhængig af, hvilken prioritet de studerende er optaget på. 41 % af ikke-starterne, der blev tilbudt en studieplads på deres 2. prioritet eller lavere, angiver, at det ikke var en velovervejet beslutning, at de søgte ind på uddannelsen, mens den tilsvarende andel er 23 % blandt ansøgere, der blev tilbudt deres 1. prioritet.

FIGUR 5

Ikke-startere optaget på forskellige prioriteter som i høj eller nogen grad er enige i følgende udsagn

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten, samt data fra KOT.

Note: Figuren viser andelen af ikke-startere, der har svaret 'i høj grad' eller 'i nogen grad' på følgende udsagn: "I hvilken grad har følgende været medvirkende til, at du ikke starter på den uddannelse, du er blevet optaget på? 1) Jeg forventer at starte på en anden uddannelse, end den jeg er kommet ind på og 2) Det var ikke en velovervejet beslutning, at jeg søgte ind på uddannelsen." N=772

Økonomiske problemer fylder relativt meget for de ældste ikke-startere, og for dem med lavest karaktergennemsnit

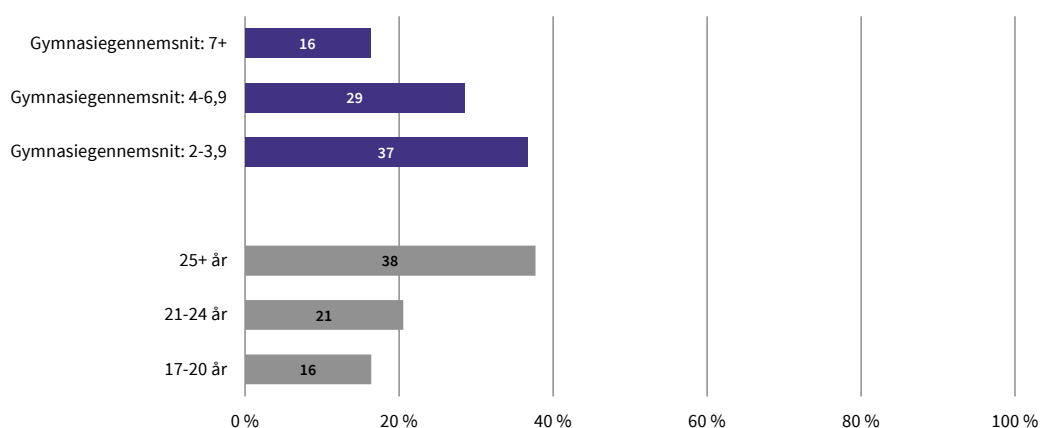
Knap hver fjerde ikke-starter (23 %) angiver økonomiske problemer som en udfordring for at starte på studiet (jf. figur 2). Figur 6 viser, at de ældste ikke-startere og dem med lavest karaktergennemsnit fra gymnasiet i højere grad end andre grupper angiver økonomiske problemer som afgørende for deres beslutning om ikke at starte.

- **Alder.** Figur 6 viser, at 38 % af ikke-starterne over 25 år svarer, at økonomiske problemer i høj eller nogen grad har været medvirkende til deres beslutning om ikke at starte på den uddannelse, de er optaget på. Det samme gør sig gældende for 21% af ikke-starterne mellem 21-24 år og for 16 % af ikke-starterne mellem 17-20 år.

- **Karaktergennemsnit.** Figur 6 viser, at 37 % af ikke-starterne med et gymnasiekaraktergennemsnit på under 4 svarer, at økonomiske problemer i høj eller nogen grad har været medvirkende til deres beslutning om ikke at starte på den uddannelse, de er optaget på. Det samme gør sig gældende for 29 % af ikke-starterne med en gymnasiekaraktergennemsnit mellem 4-6,9 og for 16 % af ikke-starterne med et gymnasiekaraktergennemsnit på 7 eller over.

FIGUR 6

Andel ikke-startere, der angiver økonomiske problemer som begrundelse for ikke at starte på tilbudt uddannelse, inden for kategorier af gymnasiegennemsnit og alder (pct.)

Kilde: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, 2018-kohorten, samt data fra Danmarks Statistik.

Note: Spørgsmål stillet til personer, der er tilbudt en studieplads på en videregående uddannelse via KOT, i august 2018. Omfatter personer, der har svaret "i høj grad" eller "i nogen grad" til at "økonomiske problemer" har været medvirkende til, at de ikke starter på den uddannelse, de er blevet optaget på. Alder N=772. Karaktergennemsnit N=656. Gennemsnit er udregnet uden hurtigstartbonus (max 12,0).

Datagrundlag og litteratur

Analysen bygger på tre datakilder: Spørgeskemadata fra EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, registerdata fra Danmarks Statistik (DST) og data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT). Analysen bygger på alle studerende optaget via KOT på en videregående uddannelse i sommeren 2018. Populationen indbefatter ikke efteroptaget, udenlandske studerende og vinterstartere. Spørgeskemadata brugt i analysen er indsamlet i august 2018. Hertil er koblet data fra KOT og DST.

Figur 1 bygger på populationen af studerende optaget via KOT i sommeren 2018. Ikke-starterne i figuren defineres som det samlede antal studerende i denne population, der har takket nej til den studieplads, de er blevet tilbudt via KOT. Figur 1 er lavet på baggrund af data fra: Uddannelses- og Forskningsministeriet (2019), Efteroptagelsen 2019 - Optagelse pr. 1. oktober 2019, hentet: 3. februar 2020 fra <https://ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/sogning-og-optag-pa-videregaende-uddannelser/2019/notat-om-efteroptagelsen-2019-pr-1-oktober.pdf>.

Figur 2-6 er baseret på data fra alle tre datakilder: EVA's forløbsundersøgelse på de videregående uddannelser, registerdata fra Danmarks Statistik (DST) og data fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT). Ikke-starterne defineres i disse figurer som personer, der i EVA's spørgeskema har svaret "Nej" til "Forventer du at starte på den uddannelse, du er blevet optaget på?" – starterne er de personer, der har svaret "Ja" til samme spørgsmål.

EVA tager forbehold for, at vi ikke ved præcist, hvor repræsentative de spørgeskemadata er, som figur 2-6 i analysen bygger på. Vi kan ikke undersøge repræsentativiteten direkte via en bortfaldsanalyse, fordi vi ikke kan genskabe populationen af ikke-startere. Dette forbehold giver en vis usikkerhed med hensyn til de præcise andele i figur 2-6 i notatet. Herudover har kun 12 % af ikke-starterne besvaret vores spørgeskema, hvilket må betragtes som en lav svarprocent. En lav svarprocent vil ofte betyde dårlig repræsentativitet. I vores tilfælde har vi dog indicier på, at vores stikprøve af ikke-startere er tilnærmelsesvis repræsentativ for populationen af ikke-startere. Ikke-starterne i vores stikprøve adskiller sig ikke ret meget fra starterne i vores stikprøve på baggrundskarakteristika som køn, alder, herkomst og gymnasialt karaktergennemsnit, og vi ved, at vores stikprøve af startere i høj grad er repræsentativ for populationen af optagne. Samlet set taler dette for, at vores stikprøve af ikke-startere ligeledes må være tilnærmelsesvis repræsentativ for populationen af ikke-startere.